Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати
књ. **17** (2015) 19-26

проф. др **Предраг Драгутиновић**
Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
Катедра за Свето Писмо Новог Завета
pdragutinovic@bfspc.bg.ac.rs

Апостолска моћ и немоћ

Снага писане речи и слабост телесног присуства у 2Кор 10–13

„Јер су му посланице вели тешке и јаке, а кад је телом присутан
слаб је и реч му је ништавна.“
2Кор 10,10

Тема приложеног рада* одабрана је у циљу да понуди једно читање конкретног одломка из списа апостола Павла које покушава да се упише у шире разумевање „моћи“ у савременој мисли, нарочито антропологији и политичкој теорији.[1] Обрађује се једно од обраћања апостола Павла заједници у Коринту. Ради се о тексту у 2Кор 10–13.[2] Читајући ове четири главе отварају се питања: да ли и како се апостол Павле у спорним ситуацијама позива на свој апостолски ауторитет? Да ли своје исказе заснива на извесној „моћи“ који му тај ауторитет даје? Шта опоненти пребацују Павлу и шта од тога може бити валидно? Коначно, како се манифестује апостолска моћ?

У претходном прилогу у коме је обрађиван спор у вези покривала у Коринту (1Кор 11,1– 12) нотирана је једна комуниколошка карактеристика Павлових писаних обраћања: он у основи не заповеда тако што се позива на свој апостолски ауторитет, већ аргументује, улази у дијалог, саветује, нада се усвајању својих ставова.[3] То

* Овај рад настао је у оквиру пројекта бр. 179078 „Српска теологија у 20. веку: фундаменталне претпоставке теолошких дисциплина у европском контексту – историјска и савремена перспектива“, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

[1] Општи преглед тематике код A. Anter, *Theorien der Macht zur Einführung*, Junius, Hamburg, 2012.

[2] Уп. следеће студије P. Lampe, „Gewaltige Worte werden gewalttätig. Verbalkrieg aus der Ferne im Zweiten Korintherbrief als Kompensation kraftlosen persönlichen Auftretens?“, у: G. Theissen – P. von Gemünden (прир.), *Erkennen und Erleben. Beiträge zur psychologischen Erforschung des frühen Christentums*, Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh 2007, 231-246; M. Vogel, „‘Seine Briefe sind gewichtig und gewaltig’ (2Kor 10,10). Polemik im 2. Korintherbrief“, у: O. Wischmeyer – L. Scornaienchi (прир.), *Polemik in der frühchristlichen Literatur. Texte und Kontexte*, BZNW 170, De Gruyter, Berlin/New York 2011, 183–207; W. Sze-Kar, *Power in Weakness. Conflict and Rhetoric in Paul’s Second Letter to the Corinthians*, NTC, Trinity Press International, Harrisburg PA, 2000: T. B. Savage, *Power through Weakness. Paul’s Understanding of the Christian Ministry in 2 Corinthians*, MSSNTS 86, Cambridge University Press, Cambridge 1996; J. Krug, *Die Kraft des Schwachen. Ein Beitrag zur paulinischen Apostolatstheologie*, TANZ 37, Francke Verlag, Tübingen 2001.

[3] Уп. П. Драгутиновић, „Невоље са покривалом. Позадина спора у 1Кор 11,1–12“, у: Б. Шијаковић (прир.), *Срӣска ӣеолоӣија у XX веку,* 16 (2014), 34. Уп. такође U. Luz, *Theologische Hermeneutik des Neuen Testaments*, Neukirchener Theologie, Neukirchen-Vluyn 2014, 172.

наравно није увек тако: апостол уме да наложи казну, да осуди извесна понашања, и да се позива на свој апостолски аутортет при томе (1Кор 5,3–5; Гал 1,8; 5,12). Међутим, то су пре изузеци који потврђују претходно наведено правило. Неколико посланица апостол је упутио заједници у Коринту. У њима он наступа на различите начине: моли, саветује, позива се на постојеће односе, заједничку прошлост, апостолско дело. Његова писана излагања су, по признању једне групе његових опонената у Коринту, „тешка и јака“ (2Кор 10,10). А када дође? Када се појави међу браћом и сестрама? Када се уклони сигурна дистанца и када се нађе међу својима, својом децом (1Кор 4,14–15; 2Кор 6,13)? Тада је „немоћан“, сва његова апостолска реч написана претходно бива раслабљена и он, тако бар мисле они који му се противе, има да понуди само невешту реч и његова парусија је у основи слаба, сасвим неспојива са начином на који пише (2Кор 10,10; 11,6). Иако овај моменат дијалектике писане речи/телесне присутности провејава кроз целокупну коринтску кореспонденцију она доживљава свој климакс у последње четири главе 2. Коринћанима.

Апостол Павле – почеци хришћанске писаности

За апостола Павла се може рећи да је творац хришћанске литературе. Прва хришћанска писана реч доступна нам је у његовом списима. То наравно не значи да је он први који је писао, вероватно да није (нпр. претпостављени *Извор изрека* би био знатно старији спис), али први спис који је *нама* доступан из времена древног хришћанства је 1. посланица Солуњанима, један релативно кратак текст апостола Павла, настао 51. год. Апостол Павле користи писану реч да би остао у контакту са заједницама које је оснивао на својим мисионарским путовањима. Он је апостол који основавши једну црквену заједницу хита даље, пошто има велике мисионарске планове. Немогућност личног присуства у својим заједницама надомешта својим посланицама или касније слањем својих ученика.[4] Почеци хришћанске писане речи везују се дакле за конкретне потребе ране Цркве. Да би се схватила животна конкретност и усмереност ранохришћанске поруке, неопходно је имати у виду да су први црквени списи *посланице*, комуниколошки специфична литература. Апостолу Павлу писање служи да комуницира, да одржава однос. У својим посланицама надовезује се на оно што је у заједницама усмено поучавао, најчешће на тумачења којима су касније били подвргнуте његове усмено изговорене речи или се пак осврће на новонастале теме о којима није усмено поучавао, а чија актуелност му је позната или путем директних питања заједница (у писаној форми или путем личних сусрета) или путем вести које добија од својих ученика-посланика. Писање, да закључимо, за апостола Павла није вољно одабран и преферирани вид комуникације са својим заједницама, већ просто нужност која је уследила као последица немогућности да довољно често буде лично/телесно присутан у њима. Индикативан је моменат да се апостол Павле у Делима апостолским памти искључиво као говорник, никада као писац: аутор ове ранохришћанске историјске монографије не помиње да он пише посланице, али га представља као великог говорника.[5]

---

[4] Уп. нпр. R. Funk, “The Apostolic *Parousia*: Form and Significance,” у: W. R. Farmer, C. F. D. Moule, R. R. Niebuhr (прир.), *Christian History and Interpretation: Studies Presented to John Knox*, Cambridge University Press, Cambridge 1967, 249–268.

[5] Вероватно је рецепција личности и дела апостола Павла у 1. веку у много већој мери била заснована на усменим традицијама него што се то данас претпоставља. Лука своју рецепцију апостоловог лика

Писана реч, у поређењу са усменом, губи на спонтаности. Апостол је о својим излагањима промишљао и диктирао их писару. Вероватно је да су ти текстови потом више пута читани и уобличавани пре него што су послати. У том погледу два запажања: 1) Савремена реторичка анализа Павлових текстова донела доста корисних увида за разумевање написаног.[6] Нарочито су важни они моменти који указују на моделе убеђивања и придобијања адресата за своју ствар. У писаном тексту, коме приликом настанка недостаје партнер за разговор (те се често мора замислити: нпр. Рим 3), има простора за ону врсту уобличавања мисли која у усменој комуникацији није могућа. Не знамо какав је Павле био говорник (Дела апостолска га представљају као вештог ретора), али Павле писац је у сваком погледу, литерарно-естетском и реторичком, изузетан. 2) Сви Павлови текстови могли би да се подведу под књижевну врсту *паранезе*.[7] Иако се приликом анализе његових посланица само одређени делови карактеришу као паренетски, његови списи су заправо *у целости* паренетски, управо због чињенице да сва не-паренетска излагања бивају пре или касније преточена у паранезу: чак и када се највише богословске истине износе спекулативно, то се чини искључиво да би се адресати поучили и подстакли да свој конкретан живот саображавају тим истинима (нпр. Фил 2,1–4 > христолошка химна, ст. 5–11 > ст. 12). Теорија служи пракси: Павле узводи у теорију да би одбацио и оправдао одређене праксе везане за у Христу наново утемељене међуљудске односе.

Списи апостола Павла су дакле реторички вешто изведене паранезе. Он мобилише све своје духовне и интелектуалне снаге да своју мисао преточи у текст који ће његовим заједницама бити разумљив и убедљив. Писана реч му служи да се оприсутни и да својим присуством у речи изграђује Цркву Христову као верујућу и надајућу заједницу нових, логици света супротних, међуљудских односа.

Адресати

Апостол Павле пише знајући ко ће његове посланице читати и слушати. Он пише заједницама, не појединцима, и те заједнице су му углавном познате.[8] Он пише *свима*. Не пише својим верним присталицама посебно, својим опонентима посебно, онима чије понашање сматра проблематичним посебно. Он пише свима, да сви чују; све се тиче свих. Тај степен транспарентности ретко се среће у заједницама и друштвима, а он пак карактерише хришћанску Цркву од самог почетка. Заједнице

заснива управо на таквим традицијама. Уп. D. Marguerat, "Paul after Paul: A (Hi)story of Reception", у: исти, *Paul in Acts and Paul in His Letters*, WUNT 310, Mohr Siebeck, Tübingen 2013, 6–7.

[6] Уп. нпр. Vos, J. S., „Theologie als Rhetorik", у: C. Breytenbach – J. Frey (прир.), *Aufgabe und Durchführung einer Theologie des Neuen Testaments*, WUNT 205, Mohr Siebeck, Tübingen 2007, 247–271.

[7] Уопште узевши паренетски текстови су они текстови који подстичу на одређену етичку праксу. Уп. књижевној врсти нпр. M. Reiser, *Sprache und literarische Formen des Neuen Testaments. Eine Einführung*, Schöningh, Paderborn 2001, 187–188; W. Popkes, *Paränese und Neues Testament*, SBB 168, Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 1995, 13cc.

[8] Отуда се, поред свих паралела које се могу повлачити између Павлових посланица и античких епистоларних форми, може говорити од једној специфичној епистоларној књижевној врсти која се може назвати „писмо заједници" („Gemeindebrief"). G. Theissen, *Die Entstehung des Neuen Testaments als literatur-geschichtliches Problem*, Philosophisch-historische Klasse der Heidelberger Akademie der Wissenschaften 40, Universitätsverlag Winter, Heidelberg, 102–120.

су добро познате апостолу: у Коринту је био 18 месеци (Дап 18), у неколико наврата поново долазио, Галатима је, као и Филипљанима и Солуњанима, лично проповедао. У Колоси код Филемона вероватно није лично био, али опсака да Филимон сам себе дугује апостолу (Флмн 19), говори пуно тога. Само Римљане, у тренутку када пише, није познавао, али садржај посланице и списак поздрава на крају упућује на то да му је стање у тој заједници веома добро познато. Што је Павле интимно ближи заједници, то је реч присниja, емотивнија, али и строжа (нпр. Гал).

Његови противници у Коринту читали су његове посланице. Били су радознали да виде шта он то поучава. Признају да му је реч „тешка и јака". Чини се пак да нису толико критиковали садржај његове писане речи, нити убедљивост аргументације, колико им је било стало да оспоре његов апостолски ауторитет и путем личне дискриминације ослабе његов утицај у једној заједници коју је толико волео и која га је толеко волела. Са тим се апостол Павле у Коринту већ суочавао. Већ је морао да полемише са „мудрима" и „духовнима" који, по Павлу, нису разумели тајну крста и који су, по свој прилици, многима, па и Павлу, оспоравали „харизматске моћи" (1Кор 1–4). Из Павлових излагања у 2Кор 10–13 назире се да се приговор креће у два правца: а) када дође, у телу, слаб је и реч му је ништавна, речју несигуран, при том без аутентичног религијског (мистичног) искуства 2) провејава приговор конформизма што Павла наводи на опширно навођење сопствених страдања. Чини слично као и у 1Кор 4 где показује да је хришћански идентитет суштински везан за страдање као залог крста Христовог. 2Кор 10–13 диктира један повређени и разочарани Павле: још једном је његов љубавни, породични однос са коринтском заједницом угрожен.

2Кор 10–13

У оквиру проучавања интегритета текста 2. посланице Коринћанима 2Кор 10–13 представља посебно поглавље.[9] Укратко: очигледна промена тона од 10,1 наводи истраживаче да у овом тексту виде једну посебну „четвороглаву посланицу" која је током ране историје текстуалног предања завршила на месту где се налази данас, као последње четири главе 2. посланице Коринћанима. Известан број истраживача сматра да је 2Кор 10–13 „посланица у сузама" која се помиње у 2Кор 2,3 и 7,8, а која се иначе сматра изгубљеном. Извесна пауза у писању/диктирању посланице може објаснити промену тона: у међувремену стижу лоше вести (можда од Тита, 12,17–18) и апостол наставља већ започето (можда и првобитно завршено) диктирање посланице, овај пут у светлу управо тих вести.[10] Тако се задржава интегралност текста и истовремено објашњава нагла промена тона и расположења у односу на претходно похваљене Коринћане.

---

[9] Th. Schmeller, *Der zweite Brief an die Korinther (2Kor 1,1–7,4)*, EKK VIII/1, Neukirchener- Patmos, Neukirchen-Vluyn-Ostfildern 2010, 24-38.

[10] Уп. U. Borse, „Tränenbrief und 1. Korintherbrief ", у: исти, *Studien zur Entstehung und Auslegung des Neuen Testaments*, SBAB 21, Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 1996, 277-306, 279 сматра да је највероватније решење „dass Paulus den versöhnlich begonnenen Brief 2 Kor A (Kap. 1–9) – nach Streichung eines bereits vorhandenen herzlichen Abschlusses – in der Erregung des Abschnitts 2 Kor B fortgesetzt hat, nach dem ihm aus Korinth neue Nachrichten überbracht worden waren".

2Кор 10–13 је по књижевној врсти апологија, одбрана („Мислите ли опет да се бранимо пред вама?“).[11] Главна тема је Павлова одбрана од приговора опонената, чији идентитет остаје нејасан[12] и којима се Павле и не обраћа директно. Они су за њега „они“ (11,22–23), а његова одбрана од „њих“ је упућена заједници у Коринту („пред вама“). Он не жели да дебатује са опонентима, већ да коринтску заједницу подсети на себе и њу убеди да сматра аргументе који се износе против њега неутемељеним са тачке гледишта Еванђеља које проповеда. Коринтска заједница фигурира као судија пред киме се налазе две стране у спору, оптужба (опненти) и одбрана (Павле). Главна тема је стога одбрана од оспоравања апостолског ауторитета: из текста се не назире да противници оспоравају *оно што* Павле проповеда и поучава, већ му се уопште оспорава право *да* проповеда и поучава. Аргументи су да он није прави апостол (11,5.13), да је недоследан (10,9–11; 11,6), да је лишен мистичких искустава (12,1), да се окористио у заједници (10,2–3; 11,7; 12,17), речју: он је исувише „немоћан“ да би могао полагати права да буде ауторитет Коринћанима. Сви ови приговори су очигледно наишли на известан пријем у коринтској заједници или су бар унели недоумице у њу по питању Павловог ауторитета. Стога је апостол „натеран“ да се одбрани, да се „хвали“ ониме чиме не сматра да треба да се хвали: пореклом (11,22), откровењима (12,1.7: „мноштво откровења“), страдањима за Христа (11,23–28), апостолском службом добровољним радом у заједници (11,7–9; 12,14–17). За тренутак постаје „безуман“, одбацивши ум Христов који зна само за крст Христов и крсну љубав према ближњима (1Кор 2,2–5; 2Кор 10,11; 12,15), направивши излет у логику овога света: „Постадох безуман хвалећи се! Ви ме натерасте.“ (12,11). Павле се осећа издат од стране Коринћана: уместо они да га хвале и тако оспоре противнике („јер је требало да ме ви хвалите“, 12,11), он мора сам себе да хвали. Чињеница да Коринћани у најмању руку нису стали у заштиту свог апостола, разлог је настанка овог потресног текста. Коринћани су сада позвани да суде између оптужби противника и Павлове одбране (13,1), а писмо 2Кор 10–13 представља извесну припрему за његов долазак. Чини се пак да је кључна тачка „оптужнице“ била Павлова недоследност, раскорак између онога што пише и какав у присуству јесте (10,1–2. 9–11; 13,10). Такав закључак се намеће када се сагледа почетак и крај ове кратке апологије. И на почетку и на крају наводи се управо ова тема:

2Кор 10,1: „А сам ја Павле, молим вас ради кротости и благости Христове, ја који сам понизан када сам код вас, а одважан према вама када сам одсутан .“	2Кор 13,10: „Због тога, одсутан вам пишем ово, да када будем присутан не поступим строго, по власти коју ми је дао Господ за изграђивање, а не за рушење.“

[11] О књижевној врсти: K. Berger, *Formen und Gattungen im Neuen Testament*, Francke Verlag, 2005, 425-431.

[12] Полемички тон 2Кор 10–13 сличан је оном у посланици Галатима где се недвосмилсено полемише са јудеохришћанима (уп. 2Кор 11,4). Међутим, у првој се расправа одвија углавном на личном новоу, односно на нивоу легитимитета проповедника – да ли је он заиста ауторитет, да ли је харизматик, да ли је апостол, где су његове харизме, једно пише друго ради кад дође – , док садржај проповеди бива занемарен. Из апологије се може само закључити да су опоненти из 2Кор 10–13 јудеохришћани, што наравно има последице по разумевање спора који је у позадини. Уп. такође Sze-Kar, *Power in Weakness,*139-140.

Најинтересантније у свему је да апостол одлучно одбацује све приговоре који долазе од стране противника, али не и овај. Чини се као да га усваја, поиграва се са њиме и у крајњој лини га сагледава у позитивном светлу. Као да каже, да, погодили сте, то је тако. Питање је само зашто је то тако.

Снаѓа речи и слабост телесног присуства

На шта су Павлови опоненти могли мислити када су га оптуживали да му је реч јака, тј. да су му посланице „ауторитативне", док је присутан у телу слаб, тј. неубедљив? У новозаветној науци овај моменат се често тумачио Павловом телесном слабошћу, с тим што се Павлова, од противника спочитавана невештост у живом говору повезује са загонетном болешћу у 12,7 („жалац у тело") за коју Павле три пута моли Бога да га излечи. Многа мишљења су се износила у том погледу нпр. да је апостол био неугледна појава[13] или да је његова телесна слабост била очигледна, попут слабовидости (темељи се углавном на Гал 4,13–19; 6,11), говорне мане („ништавна реч"), телесна искушења (stimulus carnis), енодегене депресије и сл. Као могућа болест помиње се и епилепсија. Сва ова тумачења су хипотетичког карактера, пошто нема поузданих сазнања о апостоловом здравственом стању.[14] С друге стране, увек изнова се јавља тумачење које у фрази „жалац у тело, анђео сатанин" види метафору за апостолове противнике (уп. 2Кор 11,13–15).[15] Ово тумачење је најмање вероватно, пошто не пролази елементарни егзегетски тест.[16] Неки посредни закључци у погледу апостоловог здравственог стања су могући: човек који је готово целу деценију провео на мукотрпним путовањима, самостално се бавећи занатом, који је при томе повремено затваран и био изложен различитим врстама злостављања, морао је бити у основи доброг здравља или су пак његови здравствени проблеми били минимални, у сваком случају нису га онемогућавали да неуморно путује, проповеда и чак прави планове да путује у Шпанију, на један од крајева тада познатог света. С друге стране повезивање загонетне болести из 12,7 са приговорима опонената о апостоловој слабости није нужно, оно је можда само реторичко, у смислу да бива интегрисано у ширу тематику моћ/немоћ (12,10).[17] Тешко да је пуко физичко присуство могло давати повода противницима да истакну апостолову слабост, што не искључује да је „жалац у тело" могла бити нека видљива болест. Чини се пре да је нешто друго у питању и чини се да је констатација противника тачна. Наиме, строгост и ауторитет коју је апостол пројављивао у писаној

---

[13] Једини опис телесног изгледа апостола Павла налази се у апокрифним *Делима Павловим и Текле*: „Он је видео Павла да долази, једног човека, омаленог раста, ћелаве главе и кривих ногу, господског држања, са сраслим обрвама, испупченим носем, пуног самилости; он му се час привиђао као човек, час као је задобијао обличје анђела" (*Acta Pauli et Theclae* 3).

[14] Историјат тумачења код M. Thrall, *The Second Epistle to the Corinthians*, vol. 2, ICC, T&T Clark, Edinburgh 1994–2000, 809-818. Уп. такође U. Heckel, „Der Dorn im Fleisch: Die Krankheit des Paulus in 2Kor 12,7 und Gal 4,13f", *ZNW* 84 (1993) 55–92.

[15] Уп. нпр. J. McCant, "Paul's Thorn of Rejected Apostleship", *NTS* 34 (1988) 550–572.

[16] Уп. J. B. Wallace, *Snatched Into Paradise (2 Cor 12: 1–10). Pauls' Heavenly Journey in the Context of Early Christian Experience*, BZNW 179, De Gruyter, Berlin/New York 2011, 270-272.275.

[17] У 2Кор 12,10 апостол говори о немоћима у множини: „зато ћу се најрадије хвалити својим немоћима". Стога није неопходно поистоветити болест у 12,7 са „слабошћу" коју му приписују противници. Ради се о две различите „немоћи".

речи, у одсуству, губила је на снази у реалном присуству. Његова моћ речи претварала се у немоћ живог присутног човека, бар тако су то видели његови опоненти, а и сам Павле пише: „ја који сам понизан када сам код вас, а одважан према вама када сам одсутан“ (10,1). Не превиђајући извесну иронију у овом исказу, неспорно је да апостол не одриче да је у суштини тако. У одсуству Павле је строг, он налаже чак казне и изопштења. Он пројављује строгост у писаној речи да би се у реалном присуству строгост укинула: „Због тога, одсутан вам пишем ово, да када будем присутан не поступим строго, по власти коју ми је дао Господ за изграђивање, а не за рушење“ (13,10). У присуству Павле једну ствар не жели, а то је да хвали сам себе и једну ствар жели, а то је да покаже љубав према браћи одричући се „оне слободе“ коју мисли да би могао имати против оних који га опањкавају и оне „власти“ коју има од Господа за назидавање (10,8). Апостол се *одриче* онога што му „објективно“ припада, а то је у овом случају одозго легитимисана власт или моћ.

Апостолска моћ у немоћи (2Кор 13,9)

Како је то слабост сила? Како је немоћ моћ? Како један апостолски ауторитет може изјавити: „када сам слаб онда сам силан“ (12,10)? Како неко на слабости може градити ауторитет? Без сумње, за апостола Павла је ово могуће само кроз призму крста Христовог (13,3–4). На крсту Христовом разапиње се сва логика природног поретка ствари. И теолошки говор је разапет на крсту. Апостолска власт је разапета на крсту. То значи имати други ум, ум Христов (1Кор 2,16): ум Христов је крсни ум чија је логика крста, добровољног самоодрицања и самопонижења у љубави према другима. А тело у коме је ум Христов овако расуђује: „Свагда носећи на телу умирање Господа Исуса, да се живот Исусов на телу нашем покаже. Јер ми живи стално се предајемо на смрт за Исуса, да се живот Исусов јави у смртноме телу нашем, тако да смрт дејствује у нама, а живот у вама“ (2Кор 4,10–12) и додаје „јер све је вас ради“ (4,15).

Павлови опоненти су имали право: његове тешке и јаке посланице писане у одсуству живих лица својих заједница откривају једног строгог, ауторитативног, јаких убеђења апостола. С друге стране, његово присуство у заједници живих лица открива једног „слабог“, помирљивог и за сваки опроштај спремног апостола. У овом фрагменту записаног искуства са апостолом Павлом, које су можда противници лично имали или су пак чули од оних који су то доживели, израња слика једног не тако познатог Павла, једног Павла који у немоћи вршења власти показује сву моћ слуге Христовог.[18] Он није моћни апостол писац који већ самим актом писања захтева за себе известан статус моћи. Он је немоћни апостол који се у име љубави Христове одриче сваке моћи. Можда „најжешћи“ стихови у Павловој збирци сведоче о томе:

> „Јер се бојим да вас, када дођем, нећу наћи какве хоћу, и ја ћу се наћи вама каквог ме нећете; да како не буду свађе, зависти, срдње, пркоси, опадања, шаптања, надимања, не-

[18] О христолошки заснованој етици на основу 2Кор 13,4 („ Јер ако и распет би по слабости, али живи по сили Божијој; јер смо и ми слаби у њему, али ћемо живети с њим, силом Божијом за вас“) уп. J. Kremer, *2. Korintherbrief*, SKK NT 8, Katholisches Bibelwerk, Stuttgart ²1998, 118–119.

реди; да ме опет кад дођем не понизи Бог мој код вас, те не заплачем за многима који су раније грешили и нису се покајали за нечистоту и блуд и разврат што починише“ (2Кор 12,20–21).

Не треба заборавити да је Павле писац – један моменат неразлучивости аутритативног писања и слабог присуства – ткзв. химне љубави (1Кор 13).[19] Само кроз призму тих величантвених речи може се разумети парадокс: *једина ӣрава моћ је немоћ, а само ӣрава немоћ је моћ*. Ко то може да разуме? Како уредити живот са таквим начелом? Само онај ко је у жртви Христовој препознао божански модел живљења, само онај ко је тај божански акт преточио у смисао сопственог живота, увек за другог, никада не одричући, увек афирмишући, надајући се и верујући да ће једнога Дана и сам бити афирмисан. Апостолски ауторитет је стога непреносив, он се добија као залог и живи као немоћ, да би у љубави био препознат као афирмативна моћ. Када се у писању/одсуству пројављена моћ у делу/присуству разгради и љубавну немоћ испуњена је заповест Христова.

[19] Химна љубави је по књижевној врсти најближа песмама хвале (enkomion). Међутим, ова „химна“ за Павла не представља апстрактни славослов љубави, нити теоретисање о љубави. Она није осмишљена да се рецитује, сорзецава, емотивно доживљава. Она је осмишљена да се опроба живот у љубави, да Коринћани уместо да се деле, међусобно омаловажавају и сукобљавају пробају да живе у баш онаквој љубави каква се излаже у химни; да у љубави прихвате конкретног човека до себе. У ствари, средишна тема овог текста није љубав по себи већ похвала *човеку* који покушава да живи у љубави: љубав је метафора за човека који воли. Промена излагања у 1. лице једнине у ст. 11 указује на то да Павле овај идеал хоће да оствари на себи.